

УДК 373.3.018.43:373.3.091.2:004

ДЕМЕНСЬКА Я.І.

ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА МІЖ ВЧИТЕЛЕМ І БАТЬКАМИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА

У Концепції «Нова українська школа» увага акцентується на побудові взаємин між педагогами, батьками та учнями на засадах педагогіки партнерства з метою перетворити батьків на помічників та співавторів освітнього процесу, а саме в умовах дистанційної роботи та активної цифроніфікації освітнього процесу. Батьки потребують педагогічної допомоги, яку може надати їм педагог

Ключові слова: партнерство, педагогіка партнерства, структурно-функціональна модель, цифрове суспільство

The New Ukrainian School Concept focuses on building relationships between teachers, parents and students on the basis of partnership pedagogy in order to turn parents into assistants and co-authors of the educational process. Parents need pedagogical help that a teacher can provide

Key words: partnership, pedagogy of partnership, structural-functional model

Постановка проблеми. Сьогодення потребує різносторонньо розвинених людей. Школа за мету ставить виховання у школярів мультикультурної компетентності, яка досягається за допомогою педагогіки партнерства [1, с. 88].

Стан дослідження. Значний внесок у дослідження проблеми взаємодії школи і сім'ї у вихованні особистості зробили сучасні педагоги і психологи. Ними вивчались різні аспекти проблеми: особливості виховного потенціалу родинної педагогіки (С. Бабишина, З. Болтарович, М. Стельмахович); підготовка до виконання батьківських та материнських функцій (В. Бойко, Д. Луцик, Г. Чередніченко); формування педагогічної культури сучасних батьків (А. Марушкевич, В. Постовий); психологічні основи сімейного виховання (В. Кравець); основні напрями співпраці сім'ї і школи в умовах дистанційного навчання (Т. Алексеєнко); форми організації дистанційної роботи з батьками в освітньому закладі (І. Рибальченко); виховна робота сім'ї та школи з важковиховуваними дітьми (В. Татенко, Т. Титаренко, В. Оржеховська); педагогічні проблеми молоді сім'ї (Т. Алексеєнко, В. Постовий); спілкування батьків і вчителів з дітьми (П. Щербань). Проте проблема взаємодії учителя початкової школи з батьками дітей на засадах педагогіки партнерства потребує нового погляду.

Мета статті – охарактеризувати сутність понять «взаємодія», «партнерська взаємодія» в умовах цифрового суспільства та особливості її організації в початковій школі в рамках Нової української школи.

Виклад основного матеріалу. Педагогіка співробітництва є однією зі складових частин Нової української школи (НУШ), в основу якої покладено принцип: доброзичливого ставлення, взаємоповаги, довіра у відносинах трисуб'єктної форми (вчитель-учень-батьки), рівність сторін (право вибору і відповідальність). Педагогіка партнерства (педагогіка співробітництва) має глибоке історичне начало. Її початки можна було прослідкувати у працях і роботах відомих філософів, педагогів, психологів, громадських діячів. [10, с. 14]

Перші відомості про педагогіку співробітництва можемо спостерігати в філософських працях Арістотеля (384–322 рр. до н.е.), Сократа (469–399 рр. до н.е.), Платона (427–347 рр. до н.е.), Демокріта (460–370 рр. до н.е.). У філософських вченнях цих діячів прямо прослідковується принцип природовідповідності, де головним завданням будь якого педагога є індивідуальний підхід до кожної дитини. Достатню увагу слід звернути на вікові особливості дитини, її психологічні та психофізіологічні якості, спектр

захоплені. «Навчання у колі любові» стало основним підґрунтям педагогіки співробітництва, яке описав у своїй роботі Я.А.Коменський у «Великій дидактиці».

Ж.-Ж.Руссо, Й.Г.Песталоцці, Г.С.Сковорода, К.Д.Ушинський, Я.Корчак, А.Макаренко спрямували свої праці та вчення на багатство людської культури, розглядали дитину як спектр нескінченного розвитку її можливостей, які розкривалися завдяки правильному підходу з боку вчителів і сімейних стосунків. [7, с. 105]

Педагогіка партнерства досягла епогею з середини ХХ ст. Змінилися ролі як вчителя так і самого учня, скінчилася ера авторитарних відносин. Вчитель і учні стали друзями, які в спільній взаємороботі і взаємонавчанні створили мережу відносин, які сприяли активному розвитку як особистості дитини, так і професійному зростанню вчителя.

Головним завданням педагогіки партнерства є синбіоз усіх учасників освітнього процесу (вчитель-учень-батьки), які працюють в одному напрямку, задля досягнення спільної мети.

Суть педагогіки партнерства полягає у ставленні до дитини не як до об'єкту навчального процесу, а до трьохсуб'єктного складника освіти. Учень є автономною складовою, яка має свої погляди на дійсність, є тим, ким хоче бути сам, а не таким, яким повинно сприймати суспільство [1, с. 89]. Педагогіка партнерства побудована на гуманістично-демократичних відносинах, де добровільна взаємодія і співпраця між вчителем, учнями і батьками підвищить прагнення до результату, де кожен відповідальний за нього.

Чітка організація і розподіл ролей у спільній роботі вчителя та батьків в умовах цифрового суспільства, є важливою функцією у процесі навчання дитини. Вчитель стає осередком допомоги батькам у роботі з дитиною, який допоможе розібратися з індивідуально-віковими особливостями дитини, її психічним станом, продіагностувавши це під час навчальної дистанційної роботи, безпосередньо з дитиною [2, с. 170- 171]. Синтез, який відбувається між вчителем, учнями та батьками передбачає розвиток усіх сфер сучасного життя: збагачення інтелектуального розвитку, емоційної стабільності, діяльній складовій учасника освітнього процесу, гармонійного розвитку усіх складових як навчальних, так і емоційних складових дитячого пізнання, розвиток та засвоєння основних осередків цифрових можливостей як дітей, так і батьків. [2, с. 170-171].

С. Булавенко стверджувала, що головним завданням діяльності педагога та батьків під час дистанційної роботи являється: взаємообмін зусиль; мотивація у роботі та співпраці з вчителем; підвищення рівня проінформованості батьків, організації спільного сімейного дозвілля; надання психологічної та педагогічної допомоги у вирішення конфліктів; поповнення батьківського арсеналу методик та форм роботи з їхніми батьками [3, с.137].

При співпраці та взаємодії педагога з батьками необхідно розділити обов'язки та шляхи удосконалення роботи обох сторін. Вчитель являється консультантом, радником, наставником, тьютором, який надає методичну допомогу сім'ям, з урахуванням сімейних особливостей та індивідуальних особливостей самої дитини [2, с. 174]. Щоб процес навчання був незабутнім для дитини, вчителю треба запастися таким кейсом ІКТ-методик, які використовуючи на уроці, батьки б змогли пропрацювати і продовжити вдома, для того, аби батьки мали змогу побачити дані проблеми очима їх дітей.

Необхідно сформулювати спільну мету у партнерській взаємодії між вчителем та батьками, яка матиме свій початок у формуванні та становленні різносторонньої особистості, соціалізованої, яка матиме змогу зайняти свою громадську позицію з чітким світоглядом і розумінням своєї подальшої долі. Кінцевим результатом є високодуховна, високоінтелектуальна людина з активною позицією [3, с.136].

Якісні зміни в освітньому процесі не пройшли осторонь цифрової трансформації освіти. Перед Міністерством освіти і науки (МОН) стало питання організації якісної освіти та освітньої мережі, яка б залучила і об'єднала навколо себе школу, учнів і їх

батьків. До основних напрямів цифровізації освітнього процесу належить організація дистанційного навчання як в період карантину так і в період воєнного стану. Активне використання хмарних технологій, інтернет технологій, засобів віртуальної реальності, гейміфікації освітнього процесу, розвиток цифрових бібліотек насичило та адаптувало навчання як для дітей, так і для їх батьків. Доступність засобів та активна дистанційна робота школи та сім'ї скорегувала єдину мету та шлях розвитку учнів. [7]

Над розробкою структурно-функціональною моделлю ефективності взаємодії вчителя та сім'ї в умовах цифровізації освіти працювала У. Шостак. Вона зазначила, що кожний структурований компонент має свій блок, який має своє функціональне значення:

– інформативну (поглиблення знань і формування педагогічної культури батьків; перенесення навчального процесу в міжособистісні стосунки між дітьми і батьками; ознайомлення дітей з основними психологічними поняттями у становленні себе, як особистості);

– аналітичну (особливостей кожної сім'ї, її емоційного фону, манеру сімейного спілкування, емоційного піднесення родини; визначення емоційно-вольової сфери як учнів, так і батьків; визначення рівня компетентності вчителя);

– інструментальну (корекційне спрямування роботи вчителя і родини; пошук оптимальних шляхів дистанційної роботи між вчителем, учнями й батьками; формування педагогічних навичок самовдосконалення, самовиховання; навчитися вмінню урегулювати конфлікт) [4, с.15].

Цифровізація робить освітній процес більш гнучким, адаптований під кожного учасника, що має безпосередній вплив на змістову лінію освіти, добір методик та технологій, засобів навчання. Навчально-виховна база вчителя дещо змінюється, вона стає більш адаптивною, адже під її вплив підлягають не тільки й учні, але й батьки. Для вчителя відкривається спектр різноманітних онлайн сервісів, програм, освітніх та навчальних порталів, як для самоосвіти так і для освітньо-виховних цілей, які спрямовані на кожного учня. Учитель стає «містком» між програмовим матеріалом, та адаптивною частиною програмного забезпечення, яке сам частково обирає враховуючи індивідуальні особливості кожного учня, у відповідності до освітніх потреб та емоційних захоплень кожного учня. Цифровізація освіти, дає змогу реалізувати принцип «навчання впродовж життя». Правильний підбір цифрового забезпечення, дає змогу сформувати правильний і результативний освітній процес.

Про ефективність роботи педагога та сім'ї в умовах цифрового суспільства можна говорити у тому випадку, коли досягнуто повного розуміння і розроблено «маршрут» спільних дій для досягнення первинної мети. Вчитель і батьки мають налаштувати довірливі і доброзичливі стосунки, лише таким чином, ми зможемо досягти повного впливу на свідомість дитини у становленні її як особистості [3, с.138-139].

Висновок.

Отже, педагогіка співробітництва в умовах дистанційного навчання позначається, як процес спільного погодження дій між вчителем і батьками, методичного забезпечення освітньо-виховного процесу, постановки цілей і їх реалізації в спільній діяльності. Її цінність полягає в створенні успішних умов для активного розвитку дитини, її свідомої позиції, збереженні емоційно-вольового та фізичного здоров'я школяра.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Іванець Н.В. Педагогіка партнерства як засіб формування мультикультурної компетентності в учнів початкової школи. Імідж сучасного педагога. Сер. Шкільна родина. 2019. № 4 (187). С. 88-93.
2. Слободяник Н. В. Закономірності психолого-педагогічної взаємодії вчителя з батьками учнів. Psychological journal. 2018. № 8 (18). С. 170-183.

3. Булавенко С. Співпраця батьків та школи для формування соціальної активності учнів. Молодь і ринок. 2019. №10 (177). С. 134-139.
4. Шостак У. В. Психологічні умови ефективної взаємодії сім'ї та школи у розвитку особистості молодшого школяра : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : 19.00.07. Київ, 2015. 20 с.
5. Задорожна-Княгницька Л.В., Ситник А.В. Партнерство школи та сім'ї в умовах дистанційного навчання. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 77. 2020. С.93-97.
6. Коменский Я. А., Локк Дж., Руссо Ж.-Ж., Песталоцци И. Г. Педагогическое наследие / сост. В. М. Кларин, А. Н. Джуринский. М.: Педагогика, 1987. 416 с
7. НУШ. Концептуальні засади реформування середньої школи. [URL:https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf](https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf)

Рекомендує до друку науковий керівник професор Петухова Л.Є.